

อาชญากรรมทางศาสนาในรูปแบบการเมือง

Religious crimes in the form of politics

Received: February 22, 2019

Revised: April 5, 2019

Accepted: May 7, 2019

ฉัตรชยา บุญช่วย*

(Chatchya Buamchuai)

อภิสิทธิ์ จรัส**

(Apisit Joralee)

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาถึงการใช้อำนาจทางการเมืองในรูปแบบศาสนา โดยมองผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นบนโลกบางเหตุการณ์ ซึ่งการเข้าใจศาสนาในทางที่ผิดนำมาสู่การสร้างอำนาจในรูปแบบของเผด็จการเบ็ดเสร็จหรือเผด็จการอำนาจนิยมโดยที่รัฐอาจใช้ศาสนาไปเป็นเครื่องมือเพื่อเสริมสร้างอำนาจและความชอบธรรมของตน ดังที่เคยมีเหตุการณ์ในอดีต ที่ประชุมแห่งคริสตจักร มีอำนาจเหนือรัฐ สามารถสั่งฆ่าประชาชนในข้อหาเป็นคนนอกหรือคนนอกศาสนา ทั้งยังมีการที่พระกิตติวุฒ โภทฺธิ กล่าวไว้ “ฆ่าคอมมิวนิสต์ ไม่บาป” ซึ่งถูกฝ่ายขวา นำไปใช้เป็นวาทกรรมโจมตีฝ่ายซ้ายในช่วงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 เป็นต้น ดังนั้น การที่การเมืองนำเอาศาสนามาเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่ง ส่งผลให้เกิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแก่นของศาสนานั้น ๆ และสร้างผลเสียแก่ศาสนา

คำสำคัญ: อาชญากรรม ,ศาสนา ,ความชอบธรรม ,การเมือง

Abstract

This article is a study of the use of political power in religious forms. By looking through various events That has happened in some world events. Which misunderstandings of religion lead to the creation of power, leading in the form of totalitarian or authoritarian power, in which the state may use religion as a tool to strengthen its power and righteousness. As has been the case in the past The head of the Christian Church Has power over the state Can order to kill people on charges of being a heretic or of Satan And still have Kittiwutto The monk said, "Kill the Communist, not sin" which Conservative. Used as a discourse against the leftist side during the events of October 6, 1976, etc. Therefore, the use of religion as a part of politics Resulting in distorting the facts about the core of that religion. And cause harm to religion.

Keyword : crime , religion, Righteousness , Politics

* นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

** นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทนำ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันศาสนานั้นจะเสนอเพียงแต่สิ่งดีงาม แต่หากพิจารณาและศึกษาในเชิงลึก ผู้อ่านจะพบโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกัน ระหว่าง “รัฐกับศาสนจักร” ดังนั้นจึงจะยกตัวอย่าง ข้อคิดเห็นของการใช้ศาสนาในทางที่ดีดังนี้ ประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ในสมัยใดผู้ปกครองตั้งอยู่ในธรรมให้ความเป็นธรรม ใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหารบ้านเมือง สมัยนั้นประชาชนก็มีความสุขความร่มเย็น ตรงกันข้าม ผู้ปกครองไม่ตั้งอยู่ในธรรม ไม่ให้ความเป็นธรรมไม่ใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหาร บ้านเมือง สมัยนั้นก็จะมีความทุกข์ระทม การถูกลิดรอนสิทธิ เสรีภาพ การปราศจากที่พึ่ง ประชาชนจะรู้สึกเหมือนอยู่ในบ้านที่ไม่มีเครื่องคุ้มครองคุ้มกัน ไม่มีรั้วบ้านที่ป้องกันโจรผู้ร้าย ธรรมจึงเป็นหลักสำคัญทุกยุคทุกสมัย และทุกระบบหรือระบอบการปกครอง กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นระบบหรือระบอบการปกครองใด ๆ ก็ตาม ถ้าไม่ใช้ธรรมเป็นหลัก ระบบการปกครองนั้น ๆ ก็ไม่ต่างอะไรกับเครื่องจองจำทำโทษประชาชน-เราดี ๆ นี่เอง สุกิจ ชัยมุสิก (2561, หน้า 6) ได้ให้ความหมายไว้นั้น ผู้อ่านควรพิจารณาในเรื่องของแง่มุมต่าง ๆ ที่ซับซ้อนและซ่อนเร้นจากสายตามวลชน ดังที่เคยมีความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างมากในทุกศาสนา ดังนั้นอำนาจของศาสนจักรอาจมีอำนาจทางการเมืองอย่างมาก ในช่วงยุคกลาง (Middle Ages) ของทางยุโรปมีระบบพิวคัล กษัตริย์มีอำนาจโดยชอบธรรมผ่านการแต่งตั้งจาก และประชาชนจำนวนมากนับถือคริสต์ในช่วงยุคกลาง ดังนั้น ผู้นำทางศาสนาต่าง ๆ จึงมีอำนาจโดยชอบธรรมอย่างมาก และหากอำนาจนั้นเป็นอำนาจเผด็จการเด็ดขาดก็อาจก่อให้เกิดความรุนแรงและอาชญากรรมทางศาสนาเพียงแค่นำทางศาสนานั้น อ้างว่าคำพูดของตนนั้นมาจากพระเจ้าเป็นเจ้า หรือพระพุทธเจ้าหรือสิ่งที่มีมวลชนหมู่มาศรัทธา

หลักการในพุทธศาสนาไม่เพียงเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและปัญหาทางศีลธรรมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมกันในโอกาสทางสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองในอดีต ข้อกล่าวอ้างที่ว่า หลักการในพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่มามีสำคัญของการแนวความคิดทางการเมืองและอำนาจของผู้ปกครองที่ผู้ปกครองยึดเป็นแนวทางบริหารประเทศได้รับการยอมรับจากผู้อยู่ใต้การปกครองอย่างปราศจากข้อโต้แย้ง (สมบุญสุข สำราญ ,2527,หน้า 15-16)

อาชญากรรมทางศาสนาในรูปแบบของการเมือง

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอาชญากรรมทางศาสนานั้นมีมาในทุกรูปแบบเช่นการเหยียดเชื้อชาติ ศาสนา ใช้ความรุนแรงและอ้างการกระทำนั้นมาจากพระเจ้า ดังนั้นผู้เขียนจึงขอยกตัวอย่างอาชญากรรมที่เห็นชัด นั้นได้แก่ศาสนาคริสต์ ช่วงยุคกลาง ซึ่งมีการสังหารแม่มดเป็นเหมือนรอยแปดเปื้อนในประวัติศาสตร์แห่งมวลมนุษยชาติ ที่ไม่สามารถลบเลือนได้ โดยเฉพาะการทารุณกรรมต่าง ๆ เกิดจากผู้ที่อ้างตนว่าเป็นผู้ใช้พระเจ้าของตนที่ต้องมีความเมตตาอยู่ในจิตใจแต่กลับเต็มไปด้วยความป่าเถื่อน วิปริตผิดมนุษย์ เผลอทั้งเป็น เสียบประจาน รวมถึงการประณามพวกนอกรีต และไม่ปรากฏหลักฐานว่า แม่มดเคยได้ทำร้ายมนุษย์จริง ๆ นอกจากคำสารภาพของบุคคลผู้ที่ถูกทรมานให้รับผิด (คิลป์ชัย เชาวเจริญรัตน์,มปป.)

ศาสนาอียิปต์ ทำหน้าที่ช่วยให้ตำแหน่งฟาโรห์ หรือกษัตริย์แห่งอียิปต์ ถูกเชื่อว่าเป็นเทพเจ้า เทพแห่งพระอาทิตย์ เช่นเดียวกับศาสนาชินโตของญี่ปุ่น

ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู พวกพราหมณ์มีหน้าที่สอนเรื่องราวพระและเป็นเจ้าของงานพิธีสำคัญๆ ที่ช่วยค้ำยันแสดงถึงความเป็นสมมติเทวราชแห่งองค์พระมหากษัตริย์ เช่น คนวรรณะกษัตริย์เท่านั้นที่จะเป็นกษัตริย์ได้ พิธีราชาภิเษกขึ้นครองราชบัลลังก์ พิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา พิธีโสกันต์ เป็นต้น

ศาสนาคริสต์ บรรดากษัตริย์ในยุคกลางจะได้รับสถาปนาจากโป๊ป ซึ่งถือเป็นการได้รับอำนาจจากพระเจ้าโดยตรง พระเจ้าแต่งตั้งมนุษย์ต้องเชื่อฟังและห้ามต่อต้าน

ศาสนาอิสลาม กาฬิบต้องเป็นอิสลาม รับอำนาจจากอัลเลาะห์และในทางกลับกัน ผู้ปกครองก็มีหน้าที่ต้องอุปถัมภ์คุ้มครองและยกชูองค์กรศาสนาเหล่านี้ด้วย เพื่อคอยสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้แก่ตนด้วยเหตุนี้ สถาบันผู้ปกครองและสถาบันศาสนา จึงช่วยเหลือพึ่งพากันมาโดยตลอดประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องปกติของโลกยุคเดิมทั้งหมดนี้ คำสอนของศาสนา พิธีกรรม

และระบบองค์กรศาสนา จะพยายามบอกว่า ประชาชนทุกคนต้องเชื่อฟังผู้ปกครอง ห้ามใครต่อต้านและแตะต้องผู้ปกครอง เพราะเป็นของศักดิ์สิทธิ์ (ศิลป์ชัย เชาวน์เจริญรัตน์, มปป.) ในอดีตประชาชนในรัฐพุทธมักปฏิเสธว่า ศาสนาไม่เกี่ยวข้องกับการปกครอง แต่ประชาชนเหล่านั้นหลงลืมว่าศาสนาได้แทรกซึมเข้ามาในรูปแบบของการปกครองมาตั้งแต่ในอดีตกาลโดยที่ประชาชนไม่ทันรู้ตัวและได้เข้ามามีบทบาทในด้านต่างๆจนรวมไปถึงการจำกัดสิทธิของประชาชนในด้านต่าง ๆ และอาจรวมถึงเป็นชนวนเหตุในการเกิดสงคราม (ศิลป์ชัย เชาวน์เจริญรัตน์, มปป.)

ดังนั้นความสัมพันธ์ของรัฐกับศาสนามีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่นซึ่งสามารถนำความสัมพันธ์นั้นมาใช้ในการทางที่ดีและทางที่ไม่ดีได้ทั้งสองอย่างอยู่ที่ผู้กระทำหรือผู้ปกครองพิจารณาการดำเนินงาน ในมุมมองศาสนาพุทธนั้น ก็ไม่ต่างกันมาก เพราะศาสนาพุทธนั้น เพราะขบวนการต่อสู้ทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นต่อต้านการเหยียดผิว เหยียดเพศ เชื้อชาติ ชนชั้น เพศสภาพ หรือการเรียกร้องประชาธิปไตยบนพื้นฐานหลักสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคต่างเคยต่อสู้กับลัทธิยึดมั่นศรัทธาสุดขั้ว ศาสนาที่อ้างความดีงามของพระผู้เป็นเจ้าหรือพระพุทธเจ้า พร้อมจะทำทุกวิถีทาง แม้กระทั่งการฆ่าที่จะกำจัดคนคิดต่าง เมื่อศรัทธานั้นแปรเปลี่ยนเป็นความบ้าคลั่ง ศาสนาจะถูกใช้สร้างความชอบธรรมให้แก่สงคราม ความเกลียดชัง และความรุนแรง (วิจักขณ์ พานิช, 2558, หน้า 137-138) สรุปได้ว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังคงมีลัทธิศรัทธาในศาสนาอย่างสุดโต่งและมีความเป็นชาตินิยมจนไม่รับฟังผู้คิดต่าง และอาจถึงขั้นรุนแรงไปจนถึงการก่ออาชญากรรมเพียงเพราะความหมั่นเพียรที่ตนศรัทธา และ นับถือจนลืมหลักมนุษยสิทธิมนุษยชน ของมนุษย์ทั้งปวง

ความคิดทางการเมืองของศาสนาคริสต์

1. ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจสูงสุดของพระผู้เป็นเจ้า (Supremacy of God) ปรัชญาเมธีฝ่ายกฎหมายธรรมชาติ (Natural legal philosopher) ได้อ้างทฤษฎีว่าด้วยอำนาจสูงสุดของพระผู้เป็นเจ้า มาตั้งแต่สมัยเซนตอากุสติน (St. Augustine) โดยอ้างว่าบรรดาสรรพสิ่งทั้งปวงย่อมอยู่ใต้คำบังคับบัญชาของพระผู้เป็นเจ้า ข้อนี้เห็นจะเทียบได้กับเรื่อง “พรหมลิขิต” ตามคตินิยมแบบฮินดูนักเทววิทยาอ้างว่า ทฤษฎีเช่นนี้มีรากฐานความเชื่อมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว เมื่อมนุษย์เริ่มรู้จักการนับถือผีสางเทวดา (theism) โดยมนุษย์รู้จักกันว่าจะต้องมีสิ่งสูงสุดสิ่งหนึ่งคอยดลบันดาลปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ และลิขิตความเป็นไปของชีวิตมนุษย์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง มนุษย์เกิดจากลิขิตของสิ่งนั้น และมนุษย์จะต้องกลับไปหาสิ่งที่ลิขิตชีวิตในบั้นปลายต่อมาเมื่อศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก (Roman Catholic) เจริญรุ่งเรืองขึ้นในตอนต้นสมัยกลาง (Middle Age) ศาสนจักรเรืองอำนาจมากเหนืออาณาจักรทั้งปวงในยุโรป และมีการอ้างอิงว่า กฎหมายธรรมชาติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกฎของพระผู้เป็นเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ธรรมชาติ” (Nature) ที่ว่านั่นคือ พระผู้เป็นเจ้า (God) นั่นเอง ลัทธิอำนาจสูงสุดของพระผู้เป็นเจ้าก็เริ่มเป็นที่กล่าวอ้างกันทั่วไปอย่างกว้างขวางจากแนวคิดของนักบวชคริสต์ (สโรช สันตะพันธุ์, 2548)

2. ทฤษฎีอำนาจสูงสุดของพระสันตะปาปา (Supremacy of the Pope) ในขณะที่เซนตอากุสตินและคนอื่น ๆ กล่าวอ้างทฤษฎีว่าด้วยอำนาจสูงสุดของพระผู้เป็นเจ้านั้นเอง ปรัชญาเมธีเหล่านี้ต่างก็ได้วางรากฐาน ทฤษฎีว่าด้วยความมีอำนาจสูงสุดของพระสันตะปาปา เคียงคู่กันตลอดมาด้วยความมุ่งหมายว่าจะสร้างฐานแห่งอำนาจของฝ่ายศาสนจักรเหนือฝ่ายอาณาจักรโดยเด็ดขาด นักปรัชญาฝ่ายคริสต์ศาสนาในสมัยกลางได้อ้างว่า พระผู้เป็นเจ้าทรงเป็นบิสุทธิเทพ จึงไม่อาจมาข้องแวะหรือบงการมนุษย์ได้ทุกคน ในทุกเวลาและทุกสถานที่ จึงได้เลือกให้พระบุตร หรือพระเยซูคริสต์เจ้า (Jesus Christ) มาไถ่บาปมนุษย์แทน เพื่อต่อจากนั้นไป มนุษย์จะได้ปฏิบัติตามเจตนารมณ์อิสระ (free will) ของตนได้ ต่อมาพระบุตรได้เลือกสาวกคนสำคัญคือเซนต์ปีเตอร์ (Saint Peter) เป็นผู้ปกครองดูแลคริสตศาสนิกชนทั้งหลายในโลกสืบต่อจากพระองค์ และต่อมาเซนต์ปีเตอร์ก็ได้มอบอำนาจให้พระสันตะปาปาองค์ต่อ ๆ มา รับภาระนี้สืบต่อไปอย่างไม่ขาดสาย ฉะนั้น พระสันตะปาปาจึงเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดทางฝ่ายศาสนจักร และโดยเหตุที่ศาสนจักรเป็นใหญ่เหนือฝ่ายอาณาจักร พระสันตะปาปาจึงเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจเหนือสิ่งทั้งปวง จะเป็นรองก็แต่พระผู้เป็นเจ้าเท่านั้น แม้แต่สมณสาสน์หรือพระบัญชาของพระสันตะปาปาก็ จัดว่าเป็นกฎหมายศักดิ์สิทธิ์ (Lex divina) และมีลำดับศักดิ์สูงกว่ากฎหมายของกษัตริย์ทั้งหลาย (Lex humana) ข้อที่น่าสังเกตคือ

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีแรกที่ระบุให้รัฐอธิปไตย (Sovereign) หรือผู้ใช้อำนาจอธิปไตยเป็นมนุษย์แต่ไม่ใช่คนธรรมดาเพราะเป็นตัวแทนของพระเจ้าเป็นเจ้านั่นเอง จึงยังคงเรียกว่าเป็น “เทวธิปไตย” ได้ทั้ง 2 ทฤษฎี (สโรช สันตะพันธ์, 2548)

โครงสร้างอำนาจของศาสนจักร ซึ่งนอกจากจะยืนยันถึงอำนาจของตนที่มีอยู่เหนือจิตใจของผู้คนในสังคมแล้ว ยังต้องการมีอำนาจในการปกครองประชาชนโดยตรงอีกด้วย (อนุสรณ์ ลิ้มมณี, 2558, หน้า 22)

จากที่กล่าวมาจะเห็นโครงสร้างของทั้งสองที่มีแนวคิดแตกต่างกัน ซึ่งทั้งสองต่างต้องการอำนาจเพื่อในการเป็นผู้อำนาจ แต่แต่ละแนวคิดสามารถนำมาคิดได้ว่าทั้งคู่มีความเป็นเทวสิทธิ์ที่กบฏบวรณญาณสิทธิราชย์สูงมาก ดังนั้นผู้ได้ปกครองมีโอกาสถูกทรยศทรานสิทธิ เสรีภาพจากทั้งสองแนวคิดในช่วงยุคกลางอย่างมาก

บทบาทของศาสนาในรัฐ

ถ้าตามหลักของศาสนา ศาสนามีเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีไว้เพื่อรวมจิตใจของมนุษย์ให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังศาสนามีหน้าที่ทำความดีเพื่อนำพามนุษย์ไปสู่นิพพานหรือสวรรค์ เพราะในโลกมนุษย์นั้นเต็มไปด้วยความชั่วร้าย สิ่งสกปรก สิ่งเลวทราม จึงทำให้ศาสนาต้องนำพามนุษย์ผู้มีความเชื่อความศรัทธาให้ปลดปล่อยจากบาปทั้งปวงที่อยู่ในโลกมนุษย์ แต่ถ้าหากมองในทางการเมือง จะหลีกเลี่ยงไม่ได้เลยว่าศาสนามีไว้เพื่อใช้กดขี่ข่มเหงมนุษย์ที่อยู่ใต้ปกครอง อนึ่งการกล่าวว่า “เราคือเทวดาจุติมาบนโลกเพื่อช่วยเหลือราษฎร” ถ้ามองในมุมของศาสนาเราจะมีความรู้สึกอันหนึ่งอันเดียว เพราะบุคคลผู้นั้นคือผู้ลงมาช่วยปัญหาทุกข์ยากของราษฎร แต่ถ้าหากมองในมุมมองทางการเมืองการใช้การครองอำนาจนั้นย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ดีที่สุดในความสัมพันธ์กันนั้นทั้งศาสนาและการเมืองย่อมมีความสัมพันธ์กันอย่างขาดไม่ได้ เพราะการเมืองการปกครองถ้าได้ความชอบธรรมจากศาสนาแล้วจะย่อมก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยอดเยี่ยม อนึ่งสถาบันทางศาสนามีส่วนสำคัญในการสร้างความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ฉะนั้นผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งจะต้องเข้าใจในเรื่องศรัทธาความเชื่อดังกล่าว และต้องพยายามปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความเชื่อในเรื่องศักดิ์สิทธิ์ของประชาชนในชุมชนนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเข้ากับพระให้ได้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเหล่านั้นจึงจะได้เปรียบผู้สมัครคนอื่น (อานนท์ อาภาภิรม, 2545, หน้า 159)

ศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องในการที่ทำให้อำนาจหรืออิทธิพล หรืออะไรก็แล้วแต่ไปยังสถาบันบางสถาบัน ไปยังกลุ่มบางกลุ่มคนบางกลุ่ม แล้วในขณะเดียวกันก็ลดอำนาจของสถาบันบางสถาบัน ลดอำนาจของกลุ่มคนบางกลุ่ม เวลาเราพูดถึงศาสนากับการเมืองเรากำลังมองในแง่ที่ว่า ตัวพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นองค์กรนักบวชก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นศาสนิกก็ตาม มันเข้าไปเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจอย่างไรโดยสรุปเท่าที่ผมนึกออก พุทธศาสนา เข้าไปเพิ่มอำนาจให้กับคนบางกลุ่มลดอำนาจให้กับคนบางกลุ่มโดยผ่านสิ่งต่อไปนี้ อันที่หนึ่งคือ ผ่านนักบวช สมัยอดีตประเทศไทยนี้เป็นประเทศที่มีนักบวช ที่เป็นพระภิกษุเยอะมาก เพราะฉะนั้นแค่จำนวนและอิทธิพลที่พระมีต่อชาวบ้านเอง มันก็แสดงว่าตัวองค์กรศาสนา องค์กรนักบวชศาสนาตัวมันเองมันมีอำนาจมากขนาดไหน และอำนาจอื่น ๆ ที่อยู่ในสังคม ต้องสัมพันธ์เชิงอำนาจกับองค์กรนักบวชอย่างไร จึงจะทำให้มันบวชไม่ไปเตะกันตัวสถาบันหรือกลุ่มคนที่มีอำนาจอยู่ในสังคม “เข้าใจไหม คุณต้องอยู่ร่วมกันอย่างไร” (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2558) สรุปว่าศาสนาและการเมืองมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง ซึ่งอาจจะเปิดเผยได้หรือไม่เปิดเผยก็ได้การที่ศาสนาเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่อำนาจ ผลประโยชน์และความชอบธรรมจึงเป็นเรื่องที่ปกติถ้าตัดเรื่องศีลธรรมและจริยธรรมออกด้วยการมองในแบบของสังคมนิยมจึงไม่เรื่องที่เลวร้ายเลยขอแค่ทำเพื่อรัฐหรือตนเอง

อาชญากรรมทางศาสนาคริสต์

ศาสนาคริสต์ได้มีการกล่าวถึงอย่างบ่อยครั้งในคัมภีร์ไบเบิล เช่น “และทูตสวรรค์อีกองค์หนึ่งซึ่งเป็น องค์ที่สามก็ตามไปประกาศด้วยเสียงดังว่า ถ้าใครบูชาสัตว์ร้ายและรูปของมัน และรับเครื่องหมายของมันไว้ที่หน้าผากหรือที่มือของเขา คนนั้นจะต้องดื่มเหล้าร้อนแห่งความกริ้วของพระเจ้าที่เทลงในถ้วยแห่งพระพิโรธของพระองค์โดยไม่เจือปนสิ่งใด และเขาจะถูกทรมานด้วยไฟและกำมะถันต่อหน้าบรรดาทูตสวรรค์บริสุทธ์และเฉพาะพระพักตร์พระเมษโปดก” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย

,2554,หน้า 14 และ หน้า 9-10) หากมองในมุมมองของการตกแต่งสอนนั้น ย่อมเป็นการดีที่จะสั่งสอนมิให้ผู้ศรัทธาเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับความชั่วร้ายของปีศาจ แต่หากมองในมุมมองของเสรีภาพทางศาสนาเราจะเห็นได้ว่า ข้อความดังกล่าว มีเนื้อหาที่ต้องการจะบังคับมิให้ผู้ใดยุ่งเกี่ยวกับปีศาจหรือสิ่งที่ข้องเกี่ยวกับซาตาน ดังนั้นเราจึงพบความรุนแรงมากมาย ซึ่งที่เห็นชัดที่สุดคือ การล่าแม่มด ช่วงปลายยุคกลางคริสตจักรได้พัฒนาหลักคำสอน และเทววิทยา เกี่ยวกับแม่มดขึ้นใหม่โดยนำความคิดเกี่ยวกับไสยเวทของแม่มดไปเชื่อมโยงกับลัทธิซาตานนำไปสู่การพิจารณาคดีแม่มดในช่วงแรกโดยสารสงฆ์และฆราวาสเมื่อราวครึ่งหลังของศตวรรษที่ 16 (อัครนี มูลเมฆ ,2561, หน้า 123) ซึ่งความย้อนแย้งในการนำไปปฏิบัติของคำสอน เราจะพบเห็นการให้อภัย การกลับใจ หรือการไถ่บาปอย่างมหาศาลในคัมภีร์ไบเบิลแต่ผู้นำไปปฏิบัติในช่วงนั้น กลับใช้ข้ออ้างทางคำ เช่น

“ข้าพเจ้า จะไม่ปรานีพวกแม่มด: ข้าพเจ้าจะเผามันให้สิ้น”

Martin Luther (อ้างถึงในอัครนี มูลเมฆ,2561)

จากการศึกษาในเรื่องอาชญากรรมทางศาสนา ผู้เขียนเห็นข้อสังเกตที่ว่ารัฐเป็นหนึ่งในกลไกที่ทำให้ศาสนจักรมีอำนาจและศาสนจักรก็เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ราษฎรต้องเชื่อฟังและหวาดกลัวต่ออำนาจของผู้ที่อ้างพระผู้เป็นเจ้าซึ่งรัฐและศาสนจักรนั้นเชื่อมต่อกันอย่างแยกไม่ออกและอำพรางตัวเองอย่างมาก รวมถึงการหวาดกลัวต่ออำนาจของพระผู้เป็นเจ้าหรือกษัตริย์ที่มีอิทธิพลทางการเมืองอย่างมาก

ศาสนา อาชญากรรม จำกัดสิทธิ์ คนนอกรีต

คำว่านอกรีต หมายถึง "ปราศจากความเชื่อ" หรือ "ต่อต้านความเชื่อ" คนนอกรีตเป็นคนที่ปฏิเสธศาสนา ในปัจจุบันมีประชาชนส่วนใหญ่ ยังมีเศษซากความเป็นเทวสิทธิ์หลงเหลืออยู่โดยการตัดสินกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ที่มีความคิดต่างว่าเป็นพวกนอกรีตตัดสินและวัดคุณค่าความเป็นคนโดยใช้ศาสนามาตัดสิน จำกัดสิทธิ์อิสรภาพของของคนโดยการ กล่าวอ้างว่าเป็นสิ่งที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่ช้านาน และเลือกที่จะปฏิบัติ ต่อผู้ที่คิดต่างอย่างไร้ความปราณี เช่นย้อนกลับไปในการล่าแม่มดในยุโรปกลางหรือยุคมืด (Got Questions Ministries)

ในสมัยยุคกลาง หรือที่เรียกกันว่า ยุคมืด นั้น ท้ายยุโรปตกอยู่ใต้การปกครองของศาสนจักร ซึ่งพระสันตะปาปาจะไม่ยอมรับการออกจากศาสนาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดก็ตามในปี ค.ศ.1208 เมือง Albi ทางตอนใต้ของฝรั่งเศสนั้นได้ริเริ่มนิกายใหม่ของคริสตศาสนาขึ้นด้วยตัวเอง ทำให้พระสันตปาปาทรงกริ้วมาก ร่วมมือกับกษัตริย์ของฝรั่งเศสกวาดล้างเมืองนั้นจนสิ้นด้วยเหตุผลนี้ทางศาสนจักรเองนั้นก็ต้องรักษาอำนาจและความเชื่อของผู้คนเอาไว้ โดยหนึ่งในเครื่องมือที่พวกเขาใช้ก็คือเทรนต์ในการไล่ล่าและสังหารเหล่าหญิงสาวที่บรรดาบาทหลวงเชื่อว่าเป็น ‘แม่มด’แม่มดในสมัยนั้นถือเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้ายและถ้ามีภัยพิบัติ การตายโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือโรครระบาดนั้น แม่มดก็จะถูกศาสนจักรกล่าวโทษก่อนเสมอและเมื่อมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น ก็มีการระดมกำลังจากทั้งทางศาสนจักรเองและชาวบ้านในการออกตามล่า แต่ส่วนใหญ่นั้นจะกลายเป็นแพะรับบาปเสียมากกว่าด้วยเหตุการณ์นี้ทำให้ผู้คนนับหมื่นต้องเสียชีวิต และอีกนับล้านที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในความกลัวว่าจะถูกใส่ร้ายหรือกล่าวหาว่าเป็นแม่มดแน่นอนว่าตลอดระยะเวลาช่วงนั้นก็คงมีคนคิดต่าง และไม่ได้นับถือในศาสนาคริสต์อยู่บ้าง จนใน ค.ศ. 1484 มีการจัดทำหนังสือขึ้นมาเล่มหนึ่งชื่อว่า “The Hammer of Witches” ซึ่งเป็นคู่มือการล่าแม่มด ซึ่งภายหลังถูกจัดว่าเป็นหนึ่งในหนังสือที่ชั่วร้ายและอันตรายที่สุดในโลกหนังสือนี้ถือว่าเป็นเอกสารแสดงอำนาจชอบธรรมให้แก่บรรดานักล่าแม่มด อิงเอาทั้งนิทานพื้นบ้านต่าง ๆ และเหตุผลทางศาสนาเพื่อสร้างกฎหมายต่อต้านการใช้เวทมนตร์ขึ้นจนกลายเป็นอำนาจเด็ดขาดในการจัดการเรื่องนี้นอกจากนี้แม่มดยังเป็นสัญลักษณ์ของสมุนและผู้บูชาซาตาน นอกจากภัยพิบัติต่าง ๆ แล้ว สิ่งที่พวกเขาทำก็คือการเบียดเบียนคนให้มิให้ออกจากศาสนาเพื่อไปนับถือและบูชาซาตานแทน และที่สำคัญที่สุดในการสอบสวนนั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องมีหลักฐานว่าผิด แค่คำ “สารภาพ” (Albitown / หนังสือเรื่องแม่มด)

สรุปแล้วศาสนาในนิยามของประชาชนที่แท้จริงนั้น คืออะไรศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ชาวสวดจริงหรือไม่ เหตุใดจึงมีประชาชนต้องเสียชีวิตเพียงเพราะบุคคลเพียงกลุ่มเดียวที่อ้างตนว่าเป็นตัวแทนของพระเจ้าโดยประชาชนลืมนึกคิดไปว่า หากศาสนาของศาสนานั้นเป็นผู้ให้ เป็นผู้มอบความรัก และเป็นผู้ที่ส่งสมความดีมาหลายร้อยชาติ ดังคำกล่าวนั้นจริงแล้วทำไม ยังมีสงครามการแบ่งแยกศาสนาไม่รู้จบจนถึงปัจจุบัน หากเราศึกษาหัวใจหลักคำสอนของแต่ละศาสนาอย่างละเอียด จะเห็นได้ว่าทุกศาสนานั้นสอนให้คนเป็นคนดี หรือแท้จริงแล้วศาสนานั้นเป็นกุศโลบายและเป็นเครื่องมือไว้ใช้ปกครองแต่เพียงเท่านั้น

อาชญากรรมทางศาสนาที่เกิดขึ้นในช่วงล่าแม่มดนั้น ทำเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับนักบวชที่มีศักดินาชั้นสูง เช่น สันตะปาปา นักบวชชั้นสูง เป็นต้น การกระทำดังกล่าวอาจดูโหดร้าย และไร้ซึ่งศีลธรรม แต่หากเอาทฤษฎีของนิโคโล แมคนิอาเวลลี(Niccolò di Bernardo dei Machiavelli) ในหนังสือ THE PRINCE (บทที่ 8 ว่าด้วยบรรดาผู้ซึ่งได้ขึ้นเป็นเจ้าผู้ปกครองโดยอาชญากรรม) มาอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ ผู้อ่านจะค้นพบว่า การกระทำดังกล่าวทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเป็นเผด็จการเบ็ดเสร็จในรูปแบบของรัฐศาสนา อนึ่งการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือ สมมุติว่า “นาย ก. เป็นผู้นำศาสนาหนึ่ง และนาย ข. ขัดผลประโยชน์ของนาย ก. ดังนั้น นาย ก. จึงสามารถอ้างความชอบธรรมจากศาสนาเพราะตนเป็นผู้ปกครอง กล่าวหา นาย ข. ว่าเป็นพวกนอกรีตต้องถูกเผาด้วยไฟที่สวรรค์ประทานมายังโลก” ดังนั้น นาย ก. จึงเต็มไปด้วยความชอบธรรมในการทำอาชญากรรมโดยใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือทางการเมือง ทำลายผู้อื่นได้ เช่น ในสเปน เกิดขึ้นในระหว่างปี 1478-1834 ภายใต้อาณัติของโป๊ปซิกซ์ตัสที่ 4 (Pope Sixtus IV) ในช่วงเวลาดังกล่าวมีการปรับปรุงและเพิ่มเติมระบบพิจารณาคดีจากศตวรรษที่ 13 มากมาย แต่เป้าหมายเพื่อค้นหาและกำจัดชาวยิวและชาวมุสลิมที่แอบปฏิบัติศาสนกิจของตนแบบลับๆ (อัคนี มูลเมฆ 2561,166)

ความยุติธรรม และความดี

ศาสนากับความยุติธรรม ทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ลส์ ดาร์วิน เป็นผลพวงของลัทธิโลกานิยม (Secularism) ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ และต่อมาได้แตกกิ่งก้านสาขาเป็นลัทธิไม่เชื่อในการมีอยู่ของพระเจ้า (Atheism) ความเชื่อนี้เป็นความเชื่อที่ตัดความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้าในฐานะผู้สร้างกับมนุษย์ในฐานะสิ่งถูกสร้างเนื่องจากศาสนาคือความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ เมื่อความสัมพันธ์นี้ถูกตัดขาด นั่นก็หมายความว่ามนุษย์ไม่มีศาสนาที่มาจากพระเจ้า ดังนั้น เมื่อมนุษย์มีการศึกษาสูงขึ้นจบเอกมโน จบโทจินตนาการ ลัทธิในกายต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นตามมโนของมนุษย์แต่ละคนที่จะจินตนาการกันไปหากเราศึกษาถึงแก่นธรรมของศาสนา เราจะพบว่าพื้นฐานคำสอนของทุกศาสนาที่ศาสดา (หรืออนปี) นำมาสอนนั้นมีพื้นฐานคล้ายๆกัน จนเหมือนกับลานกว้างที่ทำให้ทุกศาสนิกสามารถยืนจับมือกันสร้างความเจริญและความสุขสงบให้แก่โลกได้อย่างสบาย (บรรจง บินกาชัน,2559)

ศาสนากับความดี ในความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่ดำเนินไปกว่าสิบปีและยังดำเนินต่อไป มีการอ้างธรรม ศีลธรรม ความดี คนดีตามกรอบคิพุทธไทยให้ความชอบธรรมกับการละเมิดหลักการสาธารณะ หรือสนับสนุนการแก้ปัญหาการเมืองด้วยวิถีทางที่ไม่เป็นไปตามกระบวนการประชาธิปไตยอย่างเข้มข้นที่สุดข้อแตกต่างที่ว่า นั้นเป็นความผิดของ “คน” ไม่ใช่ความผิดของ “ศาสนา” เป็นข้อแตกต่างแบบกำปั้นทุบดินและผิวเผินมากเกินไป เพราะบรรดาชาวพุทธที่อ้างธรรม ศีลธรรม ความดี คนดี เพื่อเป็น “ข้อยกเว้น” ที่จะไม่ยึดถือปฏิบัติตามหลักการและกระบวนการประชาธิปไตย ไม่ใช่ชาวพุทธบ้านๆ หากแต่เป็นพระสงฆ์และฆราวาสระดับปราชญ์ ราชกรอาวโส นักวิชาการ ผู้รู้ทางพุทธศาสนาที่มีชื่อเสียง บางคนเป็นแกนนำมวลชน เป็นสื่อมวลชน กระทั่งเป็นบุคคลที่เข้าไปทำงานให้รัฐบาลจากรัฐประหาร อย่างวิษณุ เครืองาม , บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นต้น (สุรพศ ทวีศักดิ์,2561)

สรุปได้ว่า ความยุติธรรมกับความดีเป็นสิ่งที่มิอยู่ในศาสนาของแต่ละรัฐนั้นๆ ตลอดเวลา เพียงแต่ว่าความยุติธรรมและความดีจะปรับเปลี่ยนได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของเหตุการณ์นั้นๆ และหลากหลายครั้งเราจะพบว่าการใช้วาทกรรมโดยอิงหลักศาสนาเข้ามาข้องเกี่ยวช่วยสร้างมายาคติหลอกหลอนให้ผู้คนเข่นฆ่ากันเพื่อสร้างอำนาจของตน เห็นชัดได้จากเหตุการณ์ 6 ตุลา

2519 คือ “กิตติวุฑโฒ ได้ตีความพุทธศาสนานับสนุนความรุนแรงในนามของการปกป้องอุดมการณ์ “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” ผ่านคำให้สัมภาษณ์นิตยสารจตุรัส ฉบับวันที่ 29 มิถุนายน 2519 (สุรพศ ทวีศักดิ์, 2556) ไว้ดังนี้

“จตุรัส : การฆ่าฝ่ายซ้าย หรือคอมมิวนิสต์บาปไหม

กิตติวุฑโฒ: อันนั้นอาตมาก็เห็นว่าควรจะทำ คนไทยแม้จะนับถือพุทธก็ควรจะทำ แต่ก็ไม่เชื่อว่าถือเป็นการฆ่าคน เพราะว่าใครก็ตามที่ทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นั้นไม่ใช่คนสมบูรณ์ คือต้องตั้งใจ (ว่า) เราไม่ได้ฆ่าคนแต่ ฆ่ามารซึ่งเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน

จตุรัส : ผิดศีลไหม

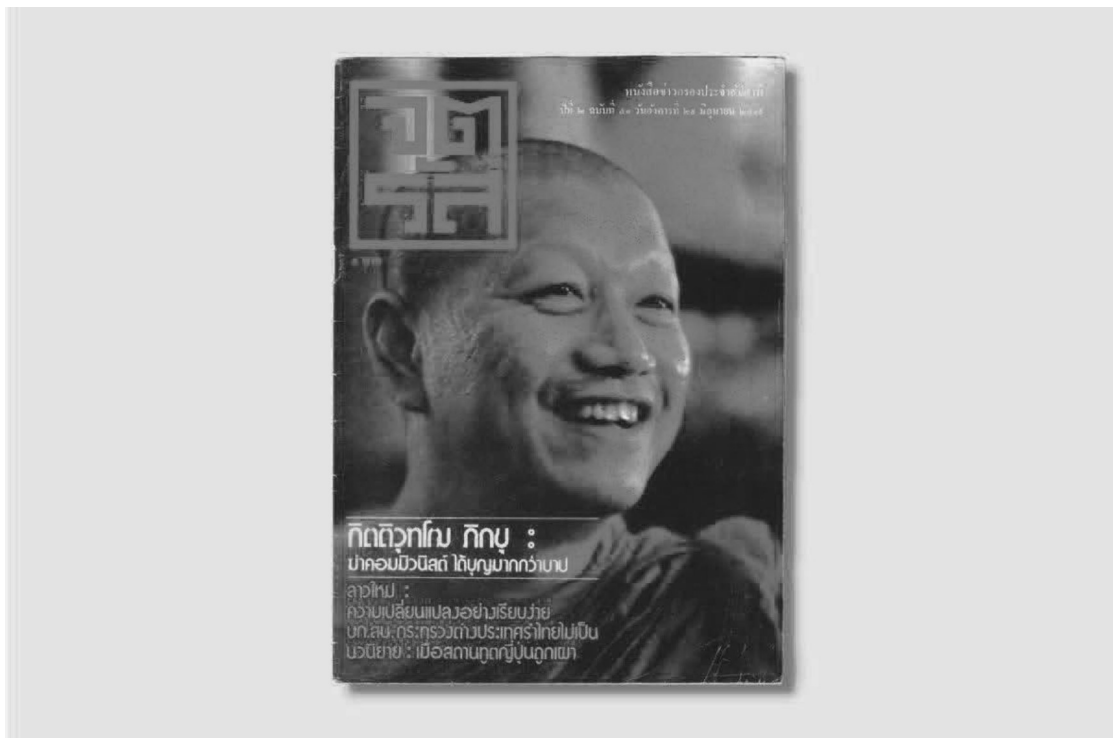
กิตติวุฑโฒ : ผิดนะมันผิดแน่ แต่ว่ามันผิดน้อย ถูกมากกว่า ไอ้การฆ่าคนคนหนึ่งเพื่อรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ไว้ ไอ้สิ่งที่เรารักษาปกป้องไว้มันถูกต้องมากกว่า แล้วจิตใจของทหารที่ทำหน้าที่อย่างนี้ไม่ได้มุ่งฆ่าคน หรือเจตนาที่มุ่งไว้เดิมคือมุ่งรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ไว้ การที่เขาอุทิศชีวิตไปรักษาสິงดังกล่าวนี้อีกถือว่า เป็นบุญกุศล ถึงแม้จะฆ่าคนก็บาปเล็กน้อย แต่บุญกุศลได้มากกว่าเหมือนเราฆ่าปลาแกงใส่บาตรพระ ไอ้บาปมันก็มี หรือที่ฆ่าปลา แต่เราใส่บาปพระได้บุญมากกว่า

จตุรัส : ฝ่ายซ้ายที่ตายหลายคนในช่วงนี้ คนฆ่าก็ได้บุญ

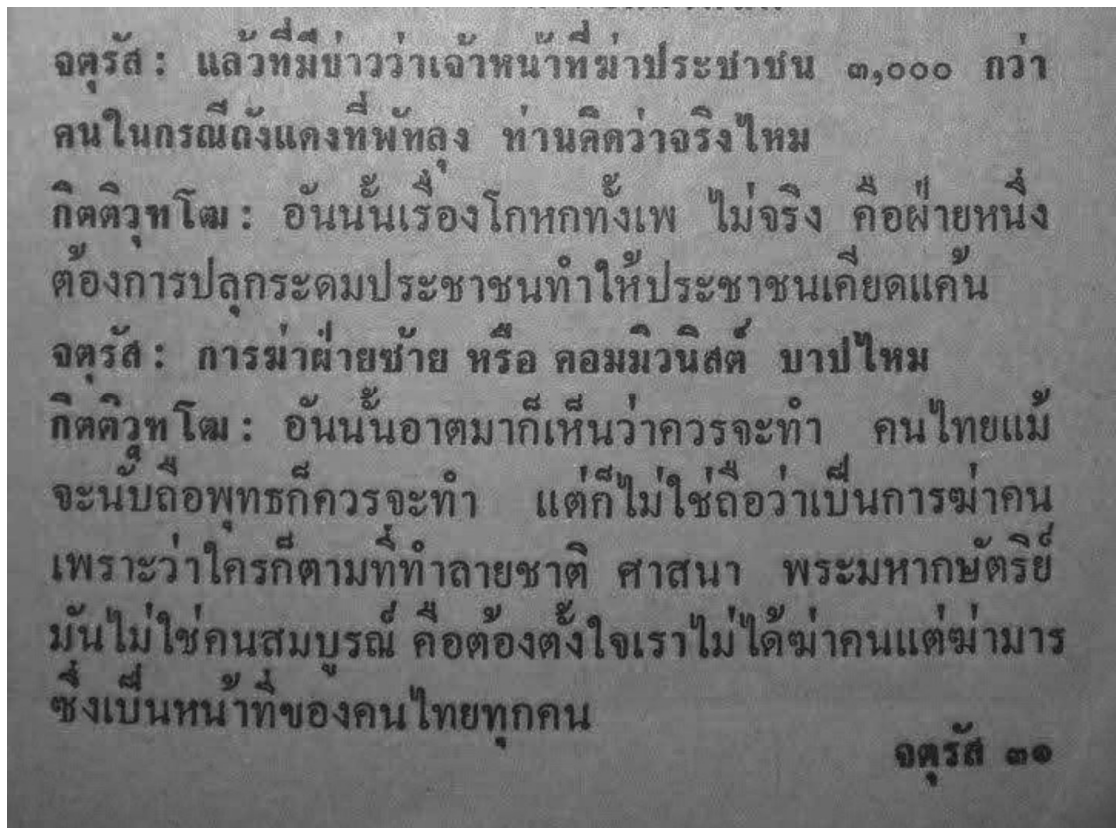
กิตติวุฑโฒ : ถ้าหากฆ่าคนที่ทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์แล้วก็ได้ประโยชน์

จตุรัส : คนฆ่าฝ่ายซ้ายที่ไม่ถูกจับมาลงโทษ ก็เพราะบุญกุศลช่วย

กิตติวุฑโฒ : อาจจะเป็นได้ ด้วยเจตนาดีต่อประเทศชาติ (หัวเราะ)”

(ที่มา: <https://waymagazine.org/wp-content/uploads/2016/10/5.jpg>)

(ที่มา: <https://waymagazine.org/wp-content/uploads/2016/10/kitt-1.jpg>)

จากข้อความดังกล่าวเราจะพบว่า ธรรมชาติของรัฐย่อมผูกขาดการใช้ความรุนแรงหรืออ้างสิทธิอันชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงปกป้องความมั่นคงของตัวรัฐเองอยู่แล้ว โดยใช้กลไกต่าง ๆ เช่น กฎหมาย กองทัพ ตำรวจ ศาล คุก การลงโทษในรูปแบบต่าง ๆ ในรัฐราชาธิปไตยแบบโบราณ พุทธะเข้าใจถึงปัญหาความรุนแรงโดยรัฐ จึงสอนคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ทศพิธราชธรรมเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ปกครองลุแก่อำนาจใช้ความรุนแรงกดขี่เบียดเบียนราษฎร หากผู้ปกครองขาดคุณธรรมบ้านเมืองย่อมเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า (สุรพศ ทวีศักดิ์, 2556) การตีความศาสนาในนิยามที่ใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองว่าด้วยการสร้างอำนาจไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม ย่อมทำให้เกิดความโกรธแค้นแก่ผู้ที่ถูกระงับ

แนวคิดพุทธชาตินิยม

การระดมพลังทางศาสนาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองของลัทธิชาลวาทที่ 6 ได้รับการฟื้นฟูและปฏิบัติตามโดยผู้ปกครองของไทยในสมัยต่อมาที่ปรากฏเป็นตัวอย่างเด่นชัดและยังคงถือปฏิบัติมาโดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และ โดยรัฐบาลปัจจุบันได้แก่การระดมพลังทางศาสนาและพระสงฆ์เพื่อสนับสนุน การพัฒนาประเทศและการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในชาติ (สมบุญ สุขสำราญ, 2527, หน้า 38)

ซึ่งต้นเหตุของการกลายเป็นพุทธชาตินิยมคือการสถาปนา พุทธศาสนาของรัฐ ซึ่งรวมศูนย์อำนาจปกครอง การจัดการศึกษา การตีความคำสอนและอื่นๆ ภายใต้ “คณะสงฆ์ของรัฐ” ซึ่งทำให้พุทธศาสนาของรัฐมีวัฒนธรรมของอำนาจนิยมและเป็นเครื่องมือสร้าง “อำนาจชอบธรรม” และ “อำนาจครอบงำ” ของรัฐมายาวนาน (สุรพศ ทวีศักดิ์, 2561, หน้า 39)

หลักการในพุทธศาสนาไม่เพียงเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและปัญหาทางศีลธรรมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมกันในโอกาสทางสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองในอดีต ข้อกล่าวอ้างที่ว่า หลักการในพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่มามีสำคัญของการเมืองและการเมืองของผู้ปกครองที่ผู้ปกครองยึดเป็นแนวทางบริหารประเทศได้รับการยอมรับจากผู้อยู่ใต้การปกครองอย่างปราศจากข้อโต้แย้ง (สมบุญสุข สำราญ, 2527, หน้า 15-16)

นอกจากนี้ยังมีเรื่องการยุติกิจกรรมทางเมืององพระสงฆ์ในประเทศพม่า ได้แก่ รัฐบาลของนายพลเน วิน เข้ายึดอำนาจได้พยายามควบคุมพระสงฆ์ โดยสั่งยุบพุทธสังฆสภาและออกคำสั่งขึ้นทะเบียนพระสงฆ์ให้มาอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลเผด็จการทหาร จนนำไปสู่การเดินขบวนประท้วงของพระสงฆ์เมื่อเดือน เมษายน ค.ศ.1965 เป็นผลให้พระสงฆ์ถูกจับจำนวน 92 รูป และยุติกิจกรรมทางการเมืองของพระสงฆ์พม่าลง และทำให้สังคมพุทธศาสนาซึ่งเป็นแนวนโยบายที่ผนวกรวมกับแนวคิดชาตินิยมเข้ากับคำสอนทางพุทธศาสนา ตลอดจนใช้พุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการต้านลัทธิ คอมมิวนิสต์ว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์คือภัยคุกคามต่อพุทธศาสนา (อเนกชัย เรืองรัตนการ ,2562,หน้า 101) ดังนั้นจากที่กล่าวมาทั้งสองนั้น เราจะเห็นได้ชัดเจนว่าพุทธศาสนานั้น จะผูกติดกับชาตินิยมเป็นส่วนใหญ่โดยที่มีแนวคิดเรื่องชาติกำเนิด บางทีอาจไม่ยอมรับศาสนาอื่นใด และบางทีอาจปิดกั้นความคิดและอาจปิดกั้นเสรีภาพในทางความคิดเห็นบางเรื่อง

ศาสนากับปัจจัยทางสังคม

พุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวพุทธในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีความสำคัญให้ความหมายและเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติเป็นที่มาและถ่ายทอดวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติไทย กล่าวโดยรวบยอด พุทธศาสนาเป็นเหมือนรากเหง้าแห่งความเป็นชาติและเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาติไทยทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรมและการเมืองศาสนาและสังคมมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องตลอดเวลาด้วยแนวความคิดที่ว่าบรรดาสรรพสิ่งที่ประกอบกันขึ้นเป็นสังคมนี้มีมากมายหลายส่วน เช่นสิ่งที่จับต้องได้หรือที่เรียกว่าเป็นรูปธรรม และที่จับต้องไม่ได้เป็นความคิดความดั่งาม หรือศีลธรรมจรรยา หรือที่เรียกว่านามธรรมเป็นต้น (สมบุรณ์ สุขสำราญ ,2527)

เหตุการณ์เมื่อปี พ.ศ.2555 มีภาพยนตร์ชื่อว่า “Innocence of muslims”ซึ่งกำกับโดย ราคูลา เบสเลีย์ นาคูลา (Nakoula Basseley Nakoula) เป็นภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับศาสนาและการเมือง ผู้สร้างได้เผยแพร่บางส่วนผ่านyoutube ซึ่งก่อให้เกิดการประท้วงอย่างรุนแรง เพราะเนื้อหาภายในมีทั้ง โรครักเด็ก รักร่วมเพศ การล้อเลียน และมีฉากเพศสัมพันธ์ในภาพยนตร์ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่พอใจอย่างมากต่อชาวมุสลิม

ศาสนาชนวนแห่งสงคราม

ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ฝังรากลึกมาช้านาน จากจุดเริ่มต้นในนครเยรูซาเลมบนดินแดนปาเลสไตน์ หรือ ‘คานาอัน’ ในอดีต ซึ่งเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อในคัมภีร์โทราห์ของศาสนายูดาห์ คัมภีร์ไบเบิลของศาสนาคริสต์ และคัมภีร์อัลกุรอานของศาสนาอิสลามชาวคริสต์เชื่อว่าพระเยซูถูกตรึงไม้กางเขนที่นครเยรูซาเลม และพระองค์จะทรงเสด็จกลับมายังเมืองนี้อีกครั้งหลังจากที่สิ้นพระชนม์ ส่วนชาวมุสลิมเชื่อว่านบีมุฮัมมัด ศาสดาของศาสนาอิสลามได้เดินทางสู่ฟากฟ้าจากมัสยิดอัล-อักซอในนครเยรูซาเลม ขณะที่ชาวฮีบรูหรือชาวยิวเชื่อว่าดินแดนซึ่งเป็นที่ตั้งของปาเลสไตน์เดิมหรืออิสราเอลในปัจจุบัน เป็นดินแดนแห่งพันธสัญญาที่พระยาห์เวห์ พระผู้เป็นเจ้าของยิวทรงประทานให้แก่ชาวอิสราเอลความศรัทธาอันแรงกล้าทางศาสนาที่ต่างก็หวังจะครอบครองนครศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ ได้นำไปสู่การทำสงครามศาสนาระหว่างชาวคริสต์และชาวมุสลิม หรือที่รู้จักกันว่าสงครามครูเสด ซึ่งเริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ.1096 เมื่อพระสันตะปาปาเออร์บันที่ 1 ผู้นำศาสนจักรคาทอลิกเวลานั้น ได้รวบรวมกองทัพนักบวชชาวคริสต์ บุคโจนตีชาวมุสลิมเพื่อแย่งชิงนครเยรูซาเลม จากนั้นชาวคริสต์ได้สร้างชุมชนขึ้นหลายแห่งในปาเลสไตน์อย่างไรก็ตาม ความบาดหมางระหว่างชาวคริสต์และชาวมุสลิมไม่ได้จบสิ้นลงเพียงเท่านั้น เมื่อทั้งสองฝ่ายยังมีการรบราฆ่าฟันกันอย่างต่อเนื่องในสงครามครูเสดอีกนับสิบครั้ง รวมระยะเวลายาวนานกว่าสองศตวรรษ ผลกระทบจากสงครามครูเสดทำให้ชาวยิวในยุโรปและเยรูซาเลมล้มตายเป็นจำนวนมาก ขณะที่บางส่วนซึ่งตั้งชุมชนอยู่ในปาเลสไตน์ต้องพลัดถิ่นฐานและกระเหินเร่ร่อนเหมือนเมื่อครั้งที่เผชิญกับการรุกรานของกองทัพแห่งอาณาจักรบาบิโลนจักรวรรดิเปอร์เซีย และจักรวรรดิโรมันการกระจายตัวของชาวยิวที่อพยพลี้ภัยไปอยู่ในดินแดนต่าง ๆ ทั้งในทวีปยุโรป เอเชีย และอเมริกา ทำให้ลัทธิไซออนิสต์ก่อกำเนิดขึ้นในยุโรปในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1857-1900 โดยมีจุดประสงค์เพื่อ

รวบรวมชาวอียิปต์กลับคืนสู่มาตุภูมิในปาเลสไตน์ เพื่อฟื้นฟูความเจริญรุ่งเรืองของชนชาติเหมือนเมื่อครั้งสมัยที่กษัตริย์เดวิดทรงปกครองอาณาจักรคานาอัน โดยขบวนการไซออนิสต์นี้มีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดกระแสต่อต้านชาวยิวขึ้นในยุโรป โดยเฉพาะในเยอรมนี เนื่องจากเกิดความหวาดระแวงว่าชาวยิวอาจอยู่เบื้องหลังการปฏิวัติบอลเชวิคภายใต้การนำของวลาดีเมียร์ เลนิน เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองของรัสเซียให้เป็นคอมมิวนิสต์ในปี ค.ศ.1917 นอกจากนี้ ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ผู้นำพรรคนาซีเยอรมัน ยังกล่าวหาชาวยิวด้วยว่าเป็นต้นเหตุที่ทำให้เยอรมนีพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 1 และได้ชูนโยบายกวาดล้างยิว จนนำไปสู่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวในช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ชนชาติยิวมาถึงจุดพลิกผันครั้งสำคัญในหน้าประวัติศาสตร์ภายหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อชาวยิวจำนวนมากเดินทางกลับมายังดินแดนปาเลสไตน์อีกครั้งภายใต้ความเห็นชอบจากอังกฤษ ซึ่งปกครองดินแดนปาเลสไตน์ในเวลานั้นต่อมาองค์การสหประชาชาติได้มีมติให้อิสราเอลก่อตั้งรัฐขึ้นได้บนดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยปาเลสไตน์เหลือดินแดนเพียงฉนวนกาซาและเขตเวสต์แบงก์ (ซึ่งรวมพื้นที่เยรูซาเลมตะวันออก) มติดังกล่าวสร้างความไม่พอใจแก่ชนพื้นเมืองชาวปาเลสไตน์และชาวอาหรับในประเทศใกล้เคียงเป็นอย่างยิ่ง จนกระทั่งนายเดวิด เบนกูเรียน นายกรัฐมนตรีคนแรกของอิสราเอลได้ประกาศสถาปนารัฐอิสราเอลขึ้นอย่างเป็นทางการในวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ.1948 ซึ่งกลายเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์และโลกอาหรับในยุคสมัยใหม่

ทรมับ ผู้จุดชนวนความขัดแย้งขึ้นอีกครั้ง

หลังอิสราเอลก่อตั้งประเทศขึ้น ก็ได้ประกาศให้เยรูซาเลมฝั่งตะวันตกเป็นเมืองหลวงของประเทศ ต่อมาในปี ค.ศ. 1967 อิสราเอลได้ทำ ‘สงคราม 6 วัน’ กับอียิปต์ จอร์แดน และซีเรีย และเป็นฝ่ายมีชัย ซึ่งทำให้อิสราเอลสามารถผนวกดินแดนเยรูซาเลมฝั่งตะวันออกซึ่งเป็นของจอร์แดนในเวลานั้นเข้ากับเยรูซาเลมฝั่งตะวันตก พร้อมกับประกาศสถาปนาดินแดนทั้ง 2 ฝั่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ อย่างไรก็ตาม ประชาคมนานาชาติไม่เคยยอมรับการประกาศอ้างเพียงฝ่ายเดียวของอิสราเอลในเวลานั้น รวมทั้งสหรัฐอเมริกาชาติพันธมิตรที่ใกล้ชิดที่สุดของอิสราเอลเองด้วย จนกระทั่งประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ได้เปลี่ยนจุดยืนของสหรัฐฯ แบบพลิกกลับตาลปัตร และทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งในตะวันออกกลางร้อนระอุขึ้นอีกครั้ง เพราะความเคลื่อนไหวล่าสุดนี้ส่งผลให้กระบวนการเจรจาสันติภาพระหว่าง 2 รัฐคู่กรณีนี้ต้องหยุดชะงักลงพร้อมความหวังอันริบหรี่

ทางออกของปัญหาขัดแย้ง

หากนับเฉพาะความขัดแย้งในยุคสมัยใหม่ อิสราเอลและปาเลสไตน์มีปัญหาพิพาทเรื่องดินแดนยึดเอื้อมานานกว่า 6 ทศวรรษ หลังจากที่อิสราเอลได้ก่อตั้งประเทศขึ้นอย่างเป็นทางการในค.ศ.1948 โดยที่ผ่านมานานาชาติมีความพยายามผลักดันการเจรจาสันติภาพระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์หลายต่อหลายครั้ง รวมทั้งสหรัฐฯ ที่คอยดำเนินบทบาทเป็นคนกลางช่วยไกล่เกลี่ยมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม การปรับเปลี่ยนท่าทีของทรัมป์ชนิดช็อกโลกครั้งนี้ ทำให้สถานการณ์มีความยุ่งยากซับซ้อนยิ่งขึ้น และทำให้การเจรจาทันทีก่อนหน้านี้ ต้องสูญเปล่า

จันจิรา สมบัติพูนศิริ อาจารย์ประจำสาขาการระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ให้ทัศนะกับ THE STANDARD ไว้ที่น่าสนใจว่า สหรัฐฯ คือตัวแปรสำคัญในกระบวนการเจรจาสันติภาพในตะวันออกกลาง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นจุดยืนของวอชิงตันต่อประเด็นปัญหานี้จึงมีความสำคัญมาก และการเจรจาสันติภาพจะเดินหน้าต่อไปได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนท่าทีของรัฐบาลสหรัฐฯ หลังจากนั้นด้วย

จันจิรา กล่าวว่า การประกาศรับรองเยรูซาเลมเป็นเมืองหลวงของอิสราเอล เกิดขึ้นในช่วงที่ทรัมป์กำลังเผชิญมรสุมทางการเมือง หลังมีรายงานว่า ไมเคิล ฟลินน์ อดีตที่ปรึกษาความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐฯ เตรียมที่จะให้การในฐานะพยานกรณีความสัมพันธ์ที่ไม่ชอบมาพากลระหว่างทีมหาเสียงของทรัมป์กับรัฐบาลรัสเซียในช่วงการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ในปลายปีที่แล้ว

ดังนั้น การที่ทรมัเลือกเวลานี้ในการประกาศรับรองกรุงเยรูซาเลมนั้น จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม โดย ดร.จันจิรา เห็นว่า ทรมัอาจต้องการดึงคะแนนนิยมกลับคืนจากฐานเสียงที่เป็นกลุ่มคนอเมริกันเชื้อสายยิวที่เป็นพวกไซออนิสต์ รวมถึงชาวคริสต์อนุรักษ์นิยมที่เชื่อว่าชาวยิวต้องกลับไปอยู่ในเยรูซาเลม ซึ่งคนกลุ่มนี้มีจำนวนประมาณ 30% ของประเทศ

จันจิรา มองว่า นอกจากสหรัฐฯ ซึ่งเป็นพันธมิตรหลักของอิสราเอลแล้ว การเปลี่ยนแปลงภายในของรัฐบาลอิสราเอล ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะบ่งชี้ทิศทางการเจรจาสันติภาพกับปาเลสไตน์ในอนาคต แต่หากนายกรัฐมนตรี เบนจามิน เนทันยาฮู ยังคงอยู่ในอำนาจต่อไป ก็ยากที่จะได้เห็นการเจรจาสันติภาพเดินหน้าต่อไปได้ เนื่องจากเนทันยาฮูเองก็ต้องการให้สถานการณ์ภายในประเทศเป็นเช่นนี้ต่อไป เพื่อรักษาฐานเสียงจากประชาชนที่ต้องการความมั่นคงจากรัฐ (คมทิติ สกุลหวง, 2560)

สรุป

ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านบทความชิ้นนี้เข้าใจถึงหลักการ คำสอน รวมถึงแก่นของศาสนาอย่างแท้จริง ซึ่งในปัจจุบัน การที่ประชากรโลกบางส่วนไม่มีศาสนาเพราะขาดความเชื่อมั่นในตัวศาสนานั้น ๆ และเริ่มหันมาเชื่อมั่น ศรัทธาในตัวเองเยอะขึ้น ค่าเฉลี่ยในปี 2561 นั้นพบว่า ยอดของผู้ไม่มีศาสนาเพิ่มขึ้นเป็นอันดับ 3 ของโลก (Thai PBS, 2561) ดังนั้นหากการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือสร้างอำนาจและอิทธิพล เสรีภาพของผู้อื่น ซึ่งขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560/หมวด 3 มาตรา 25 ที่ว่าด้วย สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่นบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำ การนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ トラบเท่าที่ใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นนั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

ข้อเสนอแนะ

ดังนั้นผู้เขียนจึงอยากเชิญชวนผู้อ่านให้คิดว่า การทำความดีแล้วอ้างศาสนานั้นเป็นเรื่องสมควรหรือไม่ และการเอาศาสนาไปผูกติดกับสถาบันและนำมาเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อสร้างอำนาจและความชอบธรรมให้กับกลุ่มของตนนั้นสมควรหรือไม่ รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาประชากรโลกไม่มีศาสนามากขึ้นควรแก้หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- ลลิตา หาญวงศ์. (2562). ศาสนากับความรุนแรง: รัฐฆราวาสและความรุนแรงในรัฐพุทธ: กรณีของไทยและเมียนมา . กรุงเทพมหานคร: บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด.
- สุกิจ ชัยมุสิก. (2561). รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: Jprint94.
- สมาคมพระคริสตธรรมไทย. (2557). พระคริสตธรรมคัมภีร์ ฉบับมาตรฐาน กรุงเทพมหานคร: สมาคมพระคริสตธรรมไทย.
- สมบุญ สุขสำราญ. (2527). พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพศ ทวีศักดิ์. (2561). รัฐกับศาสนา: ศีลธรรม อำนาจ และอิสรภาพ กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2560). The Prince. กรุงเทพมหานคร: คบไฟ.
- ศิลป์ชัย เชาวเจริญรัตน์. (มปป.). อย่าให้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการปกครองอีกต่อไปเลย.
- วิจักขณ์ พานิช. (2558). รัฐ-ธรรม-นิว กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- อนุสรณ์ ลิ้มฉวี. (2558). รัฐสังคมและการเปลี่ยนแปลง การพิจารณาเชิงอำนาจ นโยบาย และเครือข่ายความสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2545). รัฐศาสตร์เบื้องต้น กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- อัคนี มูลเมฆ. (2558). แม่มด: ประวัติศาสตร์แห่งไสยเวท กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิชั่น พรีเมส จำกัด
- อนกชัย เรืองรัตนกร. (2562). ศาสนากับความรุนแรง: บทบาทของอุดมการณ์ ‘พุทธศาสนา-ชาตินิยมสุดโต่ง’ กับ ความขัดแย้งระหว่างชาวพุทธะไข่ กับชาวมุสลิมโรฮิงญา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด

ออนไลน์

- คมปทิต สกุลหวง. (2560, ธันวาคม 12). ย้อนรอยปมขัดแย้ง ‘อิสราเอล-ปาเลสไตน์’ หนึ่งในปัญหาตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ปะทุได้ทุกเมื่อ. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/the-israel-palestine-conflict/>
- ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2560, มิถุนายน 7). ‘รัฐ-ศาสนา’ ในวันที่ความสัมพันธ์ถูกตั้งคำถาม’ สืบค้นจาก <https://thestandard.co/news-thailand-thai-buddhism-relate-government>
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2558, กุมภาพันธ์ 25). ศาสนากับรัฐธรรมนูญฉบับวัฒนธรรมไทย. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2015/02/58086>
- บรรจง บินกาซัน. (2559, ธันวาคม 5). ศาสนากับความยุติธรรม สืบค้นจาก <http://www.lokwanee.com/web2013/?p=248458>
- สโรช สันตะพันธุ์. (2548, พฤษภาคม 2). บทบาทของคริสตศาสนจักรโรมันคาทอลิกในระบบการเมืองยุโรปยุคกลาง โดย สโรช สืบค้นจาก <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=767>
- สุรพศ ทวีศักดิ์. (2561, มิถุนายน 23). ทำไม ‘คนดี’ ในระบบคิดแบบพุทธไทยไม่เคารพหลักการสาธารณะ สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2018/06/77536>
- สุรพศ ทวีศักดิ์. (2556, ตุลาคม 4). 6 ตุลา “ฆ่าคอมมิวนิสต์ไม่บาป” สืบค้นจาก: <https://prachatai.com/journal/2013/10/49085>